

Vážené kolegyně a kolegové,

svého prvního Oscara jsem (téměř) získal v Sabinově. Byli jsme ve východoslovenském městečku s bratrem na prázdninách u strýce lékárníka v době, kdy se zde natáčel *Obchod na korze**. Lékárna byla na náměstí, tam se také filmovalo, uvnitř byl chládek, příjemná společnost, teta vařila dobrou kávu a tak to tam někdy připomínalo spíš štáb filmu než lékárnu. Stálým hostem byli herec Króner, oba režiséři a další, jenom herce Zvaríka strýc vyhodil, když přišel z natáčení v gardistické uniformě. Kávu dostal, až se převlékl. Króner byl velmi přátelský, skamarádil se s mým devítiletým bratrem a o přestávkách pro něj vyrobil dřevěnou valašku s nápisem *Zmajstroval Jurajov priateľ herec Jožo Króner z Bratislavy*. Já si přivydělával jako statista, to tedy byl můj podíl na Oscarovi. Kadár byl neustále v akci, v běhu a říkali o něm, že je „přepjatý“. Podobně běhal asistent režie, mladý Juraj Herz, zatímco druhý režisér, Klos, spíš jenom přihlížel. Říkalo se, že jeho chvíle přichází v noci, kdy stříhá, co se natočilo ve dne. Slovo přepjatý jsem v souvislosti s Kadárem slyšel poprvé, moc jsem mu nerozuměl, ale chápal jsem je tak, že přepjatý je ten, kdo vkládá do své práce všechno, nebo aspoň rozhodně víc, než ostatní (kteří pak říkají, že je přepjatý). Bylo to v době, kdy se přepjatost nenosila. Později ano. Můj francouzský šéf obvykle uváděl kritiku mého nového rukopisu slovy... „v noci jsem to přečetl“, někdy také „v letadle jsem měl konečně čas...“ (právě jsem si uvědomil, že už to říkám také). Teď se přepjatost nenosí zase. Populární tisk varuje před vyčerpáním z práce. Člověk nežije proto, aby pracoval, ale pracuje pro to, aby si mohl užívat. Vždyť workoholismus je nemoc, patologický návyk**. Nedávno jsem četl o japonské diagnostické jednotce karóši, v překladu smrt z přepracování. Jistě, japonská mentalita a kultura práce vede k přepracování často, v kjótském metru jsem viděl lidi pospávat vstojе na cestě z práce i do práce a nebyly to žádné výjimky. Jenom pozoruji, jak se rozmáhá konejšivé poznání, že se má pracovat s mírou, že příliš mnoho práce škodí... Souhlasím, nemáme se ničít, máme mít z práce radost, nevyčerpávat se, nemít stres, žít zdravě. Ale také nezapomínejme, že Oscara získal Kadár a ne ti, co o něm říkali, že je přepjatý. V medicíně je pohoda také důležitá, ale priority jsou jiné. Obávám se, že nejlepšího možného výsledku naší práce, a v medicíně nemůžeme hledat jiný, bez námahy nedosáhneme. Někdy ta námaha nemusí být právě malá.

Na vaše příspěvky se i s redakční radou těší

prof. MUDr. Ivan Rektor, CSc.

předseda redakční rady

*Tento film jako první československý snímek získal Oscara za nejlepší cizojazyčný film v roce 1966. Polská herečka Ida Kamińska byla o rok později nominována na Oscara za nejlepší ženský herecký výkon v hlavní roli (cenu nakonec získala Liz Taylorová, blíže viz Wikipedie). Idu Kamińskou jsem bohužel v Sabinově nezastihl.

**Poněkud se však zapomíná na etický rozměr workoholizmu – být závislým na práci není totéž, jako být závislým na hracích automatech či alkoholu.

prof. MUDr. Ivan Rektor, CSc.

1. neurologická klinika LF MU
a FN u sv. Anny
Pekařská 53, 656 91 Brno
rektor@fnusa.cz

